

SPOL IN ZNANOST NA ZRC SAZU

14

Pred vami je nova številka Novičnika Spol in znanost na ZRC SAZU!

Novičnik vas redno obvešča o dejavnostih

Inštituta za spominske in kulturne študije ZRC SAZU in ZRC SAZU
na področju raziskovanja spolov in enakih možnosti v akademski sferi.
Na inštitutu trenutno izvajamo dva projekta iz okvira **OBZORJE 2020**,
projekt **R&I PEERS** in projekt **ACT**.

Julij 2021

European
Commission

Horizon 2020
European Union funding
for Research & Innovation

ZGODILO SE JE

Generacije znanosti ZRC SAZU

Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti je v okviru prireditve [Generacije znanosti](#) 27. maja letos podelil nagrade za znanstvene dosežke v preteklem letu na področju družboslovja in humanistike.

Med letošnjimi nagrajenci_kami so bile ženske v večini. Najvišje priznanje, častna članica ZRC SAZU, je prejela [Marija Wakounig](#). Drugo leto zapored je to nagrado prejela ženska (v prejšnjih 16 letih so to nagrado prejeli le moški). Prav tako smo ponosni na podeljeno nagrado Amri Sabotić, ki je letošnja prejemnica Modrega znaka ZRC SAZU. Amrino delo čistilke je ena tistih zelo pomembnih dejavnosti, ki se nam zdijo samoumevne in so zato velikokrat spregledane.

Foto: Marko Zaplatil

Izboljšanje poklicne poti raziskovalk z ukrepi načrta za enakost spolov: izkušnje slovenske raziskovalne ustanove

V reviji [Public Policy and Administration](#) je Tanja Petrović objavila članek [Improving Female Researchers' Careers through Gender Equality Plan actions: Experiences from a Slovenian Research Institution](#), ki temelji na izkušnjah z implementacijo [Akcijskega načrta za enakost spolov](#), ki je bil februarja 2019 sprejet na Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU. V razpravi pod drobnogled postavi znanstvene kariere raziskovalk, njihove možnosti za napredovanje ter načine, kako se oblikuje in promovira znanstvena odličnost raziskovalk v slovenski raziskovalni sferi. Članek se zavzema za kontekstualizirano razumevanje znanstvenih karier in odličnosti raziskovalk, ki je dojemljivo za strukturne spremenljivke, ki definirajo možnosti za napredovanje. Možnosti napredovanja so namreč vedno rezultat delovanja različnih osebnih in strukturnih dejavnikov. Da lahko v načrtu za enakost spolov načrtujemo ustrezne strategije za izboljšanje kariernih možnosti raziskovalk, moramo upoštevati ne le nacionalni kontekst, zakonodajo, demografske in ostale »objektivne« podatke, temveč tudi organizacijsko kulturo znotraj ustanove in njenih enot, pa tudi dejstvo, da so tako raziskovalke kot raziskovalci na različne načine podvrženi učinkom neoliberalne akademije, odvisno od njihove strukturne pozicije znotraj ustanove ali raziskovalne enote.

Bilateralni projekt Konceptualizacija spola v jeziku in kulturi v primerjalni perspektivi: Črna gora in Slovenija (1. 1. 2021–31. 12. 2022)

Projekt se osredotoča na vozliščne točke v konceptualizaciji spola v jeziku, jezikovnih spremembah, kulturi, v razmerju med spolom in družbeno (ne)enakostjo tako, da dodaja a) zelo potrebno primerjalno perspektivo v obravnavanju omenjenih problematik in b) vztraja na transdisciplinarnem pristopu, ki združuje jezikoslovne analize z dognanji drugih disciplin – zgodovine, pedagogike, antropologije, političnih znanosti.

Teoretično projekt izhaja iz obstoječih raziskav jezika in spola, ki nastajajo v kontekstu tako imenovanega diskurzivnega obrata. V tem kontekstu se spol razume kot koncept, ki se ustvarja v diskurzu in ne kot nekaj, kar je predefinirano z biološkim spolom. Spol je prav tako tesno povezan z družbenimi kategorijami razreda, rase, etničnosti in seksualnosti.

Med najpomembnejše teme, ki jih bomo obravnavali v bilateralnem projektu sodijo:

- Konceptualne metafore (v političnem, medijskem, on-line diskurzu).
- Jezikovne ideologije, ki vplivajo na oblikovanje predstav, povezanih s spolom (razprave o spolno občutljivi rabi jezika).
- Spol v jezikovni politiki.
- Reprezentacije žensk v šolskih učbenikih.
- Primerjalna analiza politik, povezanih s spolom, v socializmu in post-socializmu.
- Spol in ženske v književnosti.

Sodelavke_ci na projektu: Tanja Petrović, Jovana Mihajlović Trbovc, Ana Hofman, Ksenija Bogetić Pejović z Inštituta za kulturne in spominske študije ZRC SAZU ter Milica Vuković Stamatović, Branka Živković in Zdravko Babić s Filozofske fakultete, Univerza Črna gora.

Izobraževalni seminar na projektu R&I PEERS

6. maja 2021 sta [Rachel Palmén](#) in [Jörg Müller](#) za partnerje projekta [R&I PEERS](#) izvedla izobraževanje, v katerem sta predstavila primere dobrih praks za doseganje enakosti spolov na raziskovalnih ustanovah preko načrtov za enakost spolov (NES). V predstavitvi sta poudarila, da morajo biti strategije za enakost spolov prilagojene potrebam posameznih ustanov ali oddelkov, ter tudi, da se mora ocenjevanje učinkov in vpliva teh strategij obravnavati glede na omenjene potrebe. Predstavila sta tudi načine, kako pridobiti podatke o potrebah v ustanovah in posebnosti, ki jih je treba nagovoriti preko strategij za uveljavljanje enakosti spolov. V nadaljevanju sta orisala proces oblikovanja načrta za enakost spolov ter mehanizme evalvacije in nadzora nad implementacijo strategij NES. Drugi del seminarja sta dr. Palmén in dr. Müller posvetila predstavitvi dobrih praks, za katere sta poudarila, da morajo: biti zasnovane na empiričnih podatkih in teoriji družbenih sprememb, naslavljati vsaj enega izmed ključnih ciljev enakosti spolov, imeti jasno formulirane naslovnike in vključevati relevantne deležnike. Ustrezne prakse za doseganje enakosti spolov so tiste, ki ob zadostnem financiranju prinašajo pomembne in trajnostne rezultate in vključujejo definirane mehanizme za nadzor izvajanja in učinke, ki jih je mogoče zaznati in pokazati. V zaključku sta poudarila pomen intersekcionalnega pristopa in mreženja tako znotraj ustanov kot tudi na medinstitucionalni ravni.

Setting up an Institutional CoP

Wenger-Trayner E, Wenger-Trayner B. Communities of Practice, a brief introduction. 2015. <http://wenger-trayner.com/introduction-to-communities-of-practice/>

<https://wenger-trayner.com/introduction-to-communities-of-practice/>

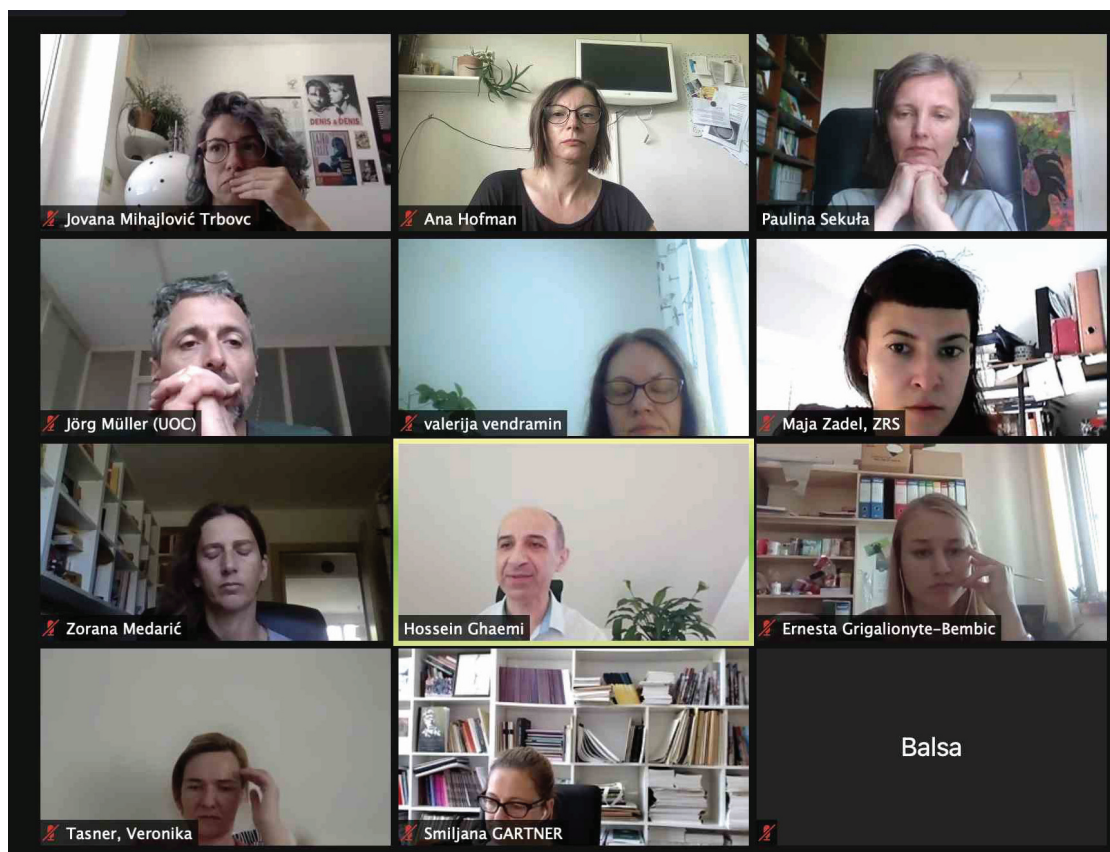
Nagore

IT - Loredana INC...

Vprašalnik o stanju na področju enakosti spolov – delavnica za skupino Alt+G

16. junija 2021 je bila za člane_ice [Skupine Alt+G](#) (Skupine za vzpostavljanje alternativnih infrastruktur za enakost spolov v akademskih ustanovah) organizirana delavnica o uporabi vprašalnika o stanju na področju enakosti spolov (Gender Equality Audit and Monitoring Tool, GEAM), ki so ga razvili v okviru mednarodnega projekta [ACT](#). [Vprašalnik GEAM](#) je predelan Athena Survey of Science, Engineering and Technology (ASSET), ki ga je leta 2016 naredila partnerska organizacija Advance HE in izvedla na reprezentativnem vzorcu visokošolskih inštitucij v Veliki Britaniji med znanstveniki_cami s področja STEMM (Science, Technology, Engineering, Mathematics and Medicine). Anketa je namenjena zbiranju podatkov o zaposlenih v akademskih institucijah (zadovoljstvo z delom, občutek diskriminacije, dožemanje ravni enakosti spolov, itn.).

Cilj delavnice je bil predstaviti vprašalnik ter njegovo uporabo kot orodje za izdelavo in spremljanje načrta za enakost spolov (NES). Delavnico je vodil [Jörg Müller](#), koordinator projekta ACT ter raziskovalec na [Internet Interdisciplinary Institute](#), Barcelona. Na delavnici je sodelovalo 7 predstavnic_kov različnih inštitucij iz Slovenije ter predstavnik Inštituta za filozofijo in društveno teorijo iz Beograda. Na delavnici so se udeleženci_ke seznanili s [slovenskim prevodom vprašalnika](#), ki je odprto dostopen in je na voljo visokošolskim in raziskovalnim inštitucijam v Sloveniji kot orodje pri pripravi načrta za enakost spolov.

Ozaveščanje o enakosti spolov za inženirje

Na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo UL je bil 2. julija 2021 izveden sklop predavanj na temo enakosti spolov in etike v znanosti za doktorske študente v okviru mednarodnega programa izmenjave mladih raziskovalcev [THREAD – Numerical Modelling of Highly Flexible Structures for Industrial Applications](#). Na dogodku je [Jovana Mihajlović Trbovc](#) govorila o različnih vidikih vprašanja enakosti spolov med raziskovalnim osebjem, posebej v naravoslovju in tehniki, ter o vključevanju vidika spola v raziskovanje: od načina dela do vsebine. Prispevka sta imeli tudi dve članici skupine Alt+G: [Marta Klanjšek Gunde](#) je predstavila svoja večletna prizadevanja za izboljšanje položaja žensk v znanosti v Sloveniji ter delovanje [Komisije za enake možnosti na področju znanosti](#), [Marjeta Kramar Fijavž](#) pa se je posebej osredotočila na ženske v matematiki in opisu svoje dejavnosti znotraj [Odbora za ženske Društva matematikov, fizikov in astronomov Slovenije](#).

Foto: Jovana Mihajlović Trbovc

Predavanje o načrtih za enakost spolov v Centralni in Vzhodni Evropi

GE Academy, evropski program izobraževanja o načrtih za enakost spolov, na svojem YouTube kanalu redno objavlja posnetke predavanj spletnih treningov, ki jih izvajajo certificirani predavatelji. Tako je bilo pred kratkim objavljeno predavanje, ki sta ga 19. marca 2021 izvedli Jovana Mihajlović Trbovc, raziskovalka na ZRC SAZU in Lorena Pajares Sánchez, neodvisna konzultantka za spol in razvoj, v okviru delavnice »Gender Equality Plan implementation focusing on Central and Eastern European Countries«. Predavanje povzema ključne vidike oblikovanja načrta za enakost spolov, prilagojene specifičnemu kontekstu držav Centralne in Vzhodne Evrope. Predavanje je namenjeno raziskovalkam_cem ter administrativnem osebju, ki je vključeno v izvajanje načrtov za enakost spolov.

YouTube

ge academy

**Gender Equality
GE ACADEMY**

**GEP implementation
focusing on CEE
countries**

Time	Topic
	Introduction
9:30 - 10:40	GEP as a requirement for Horizon Europe Overview of inequalities in CEE academia
10:40 - 10:55	Break
	Step 1: Getting started (stakeholders & resources)
10:55 - 12:25	Step 2: Institutional gender analysis Step 3: Setting up a GEP
12:25 - 12:55	Break
	Step 4: GEP Implementation (and dealing with risks)
12:55 - 15:30	Step 5: Monitoring GEP (through indicators) Step 6: How to make GEP sustainable Wrap-up & evaluation

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 824565.

4:23 / 2:50:24

Gender Equality Plan implementation focusing on Central and Eastern European Countries

ZGODILO SE BO

Iz prihajajoče knjige o naših pomembnih znanstvenicah

V okviru projekta R&I PEERS – Pilotne izkušnje za izboljšanje enakosti spolov v raziskovalnih organizacijah, pripravljamo zbornik o pomembnih znanstvenicah, ki so pomembno prispevale k razvoju znanosti na območju nekdanje Jugoslavije. Odlomke teh prispevkov redno objavljamo v novičniku. Tokrat zgodovinarica [Barbara Vodopivec](#) z Umetnostnozgodovinskega inštituta Franceta Steleta ZRC SAZU piše o gradbeni inženirki [Carmen Jež Gala](#) (1925–1965).

Gradbenica, znanstvenica in pedagoginja

...Carmen Jež Gala je za razvoj gradbeništva pri nas pomembna zato, ker je v takratnem slovenskem in jugoslovanskem prostoru uveljavila nove metode računanja jeklenih konstrukcij, ki jih je razvijala na podlagi teorije plastičnosti. Z inovativnim pristopom je povečala trdnost in s tem nosilnost jeklenih podpornih nosilcev tako, da so ti lahko premoščali večje razdalje. Učinkovitost metode je računsko dokazala v času, ko še ni bilo računalnikov. Pristop je prenašala v prakso zlasti pri načrtovanju daljnovodov in strešnih konstrukcij. Rezultate svojih raziskav je objavljala v domačih in mednarodnih znanstvenih revijah. V naš prostor je prenašala najnovejša svetovna spoznanja s področja gradbeništva. To še posebej velja za znanja in izkušnje, ki jih je pridobila v času podiplomskega študija na Univerzi v Cambridgeu v študijskem letu 1959/60, pri čemer je bil študij na tej univerzi prebojen dosežek tako z vidika razvoja stroke kot uveljavljanja žensk v gradbeništvu....

Informacije o štipendijah za raziskovalke_ce na začetku kariere

Pomemben vidik prizadevanj za enake možnosti v vsaki raziskovalni organizaciji je povezan s potrebami raziskovalk_cev na začetku kariere. Zato v novičniku redno objavljamo informacije o štipendijah in ostalih možnostih za raziskovanje v tujini.

V tokratni številki nadaljujemo z informacijami o štipendijah za raziskovalke_ce na začetku kariere. Za več informacij si pogledjte predhodne številke novičnika.

- **Fulbrightove štipendije za akademsko leto 2022/2023.**

Program Fulbright je namenjen slovenskim doktorskim študentom_kam in podoktorskim raziskovalcem_kam za gostovanje v ZDA ter ameriškim državljanom_kam za gostovanje v Sloveniji. Kandidati_ke so izbrani_e na podlagi selekcijskega postopka s strani komisije Fulbright in končne potrditve kandidatov_k s strani pristojnega organa v ZDA.

Rok za prijavo: 20. avgust 2021. [Preberi več.](#)

- **The Institute for Advanced Study at CEU (IAS CEU), štipendije za akademsko leto 2022/2023.**

Štipendije so na voljo za raziskovalna področja družboslovja in humanistike. Štipendije so na voljo za celotno 9-mesečno obdobje (oktober-junij), za trimesečni kratek jesenski semester (oktober-december), petmesečni jesenski semester (oktober-februar) ali 6-mesečni spomladanski semester (januar-junij).

Rok za prijavo: 25. avgust 2021. [Preberi več.](#)

- **IEG štipendije za doktorske študente.**

IEG financira doktorske projekte iz evropske zgodovine od zgodnje moderne do leta 1989/90. Med štipendiranjem morate prebivati na Inštitutu v Mainzu. Aktivno sodelujete v raziskovalni skupnosti IEG, tedenskih kolokvijih in znanstvenih dejavnostih.

Rok za prijavo: 15. avgust 2021. [Preberi več.](#)